Бейт Хана

Міжнародний гуманітарно-педагогічний інститут

Дотримуючись традицій, осягаючи мудрість, створюємо майбутнє

ПРИВАТНА УСТАНОВА

«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

«БЕЙТ-ХАНА»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-методичної роботи

_____ М. В. Мухіна

«16» вересня 2019 року

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

ДЛЯ СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»

Розглянуто та схвалено на засіданні Вченої ради

протокол № 01 від 15 вересня 2019 р.

Дніпро-2019

ПРИВАТНА УСТАНОВА

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

«БЕЙТ-ХАНА»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-методичної роботи

_____ М. В. Мухіна

«___» _____ 2019 року

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

ДЛЯ СТУДЕНТІВ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»

Розглянуто та схвалено на засіданні Вченої ради

протокол № 01 від 15 вересня 2019 р.

Дніпро-2019

УДК
ББК

Методичні рекомендації до виконання магістерської роботи / уклад. О. І. Шиман. – Дніпро, 2019. – 43 с.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри педагогіки і психології

Протокол № 1 від «10» вересня 2019 р.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради інституту «Бейт-Хана»

Протокол № 1 від «15» вересня 2019 р.

Методичні рекомендації до виконання магістерської роботи мають сприяти глибшому засвоєнню студентами освітнього ступеня «магістр» педагогіки на основі ґрунтовного вивчення законодавчих актів та нормативних документів в освітній сфері, спеціальних наукових видань, у яких розглядаються теоретичні та практичні аспекти дошкільної, початкової та спеціальної освіти.

Пропоновані рекомендації мають допомогти магістрантам з’ясувати основні вимоги до змісту і структури магістерської роботи, особливості організації теоретичного пошуку та експериментально-дослідницької діяльності, правила оформлення результатів дослідження, порядок захисту роботи та критерії її оцінювання.

ЗМІСТ

ВСТУП 4
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ 6
1.1. Вибір і затвердження теми 6
1.2. Робота з літературними джерелами, складання бібліографічного покажчика (списку використаних джерел з обраної тематики) 8
1.3. Визначення науково-категоріального апарату і методів науково-педагогічного дослідження 8
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ Й ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ 15
2.1. Вимоги до структурних елементів магістерської роботи 15
2.2. Правила оформлення магістерської роботи 20
2.2.1. Загальні вимоги до оформлення і представлення тексту 20
2.2.2. Цитування та посилання на різні елементи 21
2.2.3. Розміщення ілюстрацій 22
2.2.4. Оформлення таблиць 22
2.2.5. Написання формул і рівнянь 23
2.2.6.Оформлення додатків 24
РОЗДІЛ 3. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ 25
3.1. Підготовка до захисту 25
3.1.1. Рецензування роботи 25
3.1.2. Вимоги до презентацій 26
3.2. Захист магістерської роботи 27
3.3. Критерії оцінювання магістерської роботи 29
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 35
ДОДАТКИ 36

ВСТУП

Виконання та захист магістерської роботи є завершальним етапом навчання у вищому навчальному закладі. Підготовка магістра педагогічної освіти здійснюється за навчальними планами і програмами, які забезпечують своєчасний рівень його кваліфікаційної готовності. Вони спрямовані на формування особистості, яка здатна творчо, на професійному рівні вирішувати освітні та виховні завдання в умовах формування і розвитку української державності та національної системи освіти, сприяти виведенню її на рівень міжнародних критеріїв і стандартів.

За період навчання магістр має розширити та поглибити свої знання з соціально-гуманітарних наук, набути широку ерудицію, фундаментальну наукову базу, оволодіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації, бути спроможним до плідної науково-дослідницької і науково-педагогічної діяльності. Поміж типових завдань діяльності магістра передбачено організацію ним власної науково-дослідної роботи. З метою формування у магістрантів дослідницьких умінь, а також для узагальнення, систематизації, поглиблення їхніх знань із соціально-гуманітарних та фахових дисциплін навчальним планом передбачено виконання кожним магістрантом науково-дослідної роботи.

Магістерська робота – це випускова кваліфікаційна робота, самостійна навчально-дослідницька праця й водночас форма підготовки та підсумкової атестації студента за освітньо-професійною чи освітньо-науковою програмою. Вона передбачена навчальним планом як обов’язковий завершальний етап підготовки магістра. Її захистом перед Екзаменаційною комісією завершується курс навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Магістерською роботою студент завершує навчальну та наукову підготовку, засвідчує свою професійну зрілість, демонструє загальнонаукову та спеціальну підготовку, вміння застосовувати здобуті знання для розв’язання конкретних наукових та практичних завдань. На підставі аналізу якості виконаної магістерської роботи, її змісту й оформлення судять про рівень готовності магістра до професійної діяльності, про його зрілість як педагога й дослідника.

Головною метою написання кваліфікаційної магістерської роботи є оволодіння студентів інтегрованою здатністю розв’язувати складні завдання й проблеми в певній галузі професійної діяльності, що передбачає проведення дослідницько-пошукових дій на основі засвоєних за весь період навчання загальних, професійних, предметних компетентностей відповідно до вимог стандартів вищої освіти другого (магістерського) рівня.

Виконання магістерської роботи має на меті прищепити магістрантам інтерес до наукового дослідження, поглибити їх теоретичну підготовку, закріпити вміння творчо застосовувати теоретичні знання з психолого-педагогічних і методичних дисциплін, аналізувати й критично оцінювати фахову літературу, самостійно здобувати дослідним шляхом нові педагогічні знання, активно впроваджувати результати наукового пошуку в теорію і практику навчання і виховання.

Виконання магістерської роботи передбачає:

- поглиблення, систематизацію та закріплення отриманих за час навчання компетентностей студента;
- розвиток здатності обирати й аналізувати наукову або практичну проблему, робити висновки й узагальнення, застосовувати знання для вирішення конкретних наукових, педагогічних та інших завдань, обґрунтовувати конкретні рекомендації, які можуть мати теоретичний і/або практичний характер;
- оволодіння навичками самостійної роботи з конкретними методиками для отримання емпіричного матеріалу, узагальнення практичного досвіду, вироблення вмінь якісного і статистичного опрацювання одержаних даних;
- якісне оформлення роботи, чітке, логічне, грамотне формулювання думок, аргументований, стислий, доступний стиль викладу.
- визначення рівня підготовленості випускника до майбутньої професійної діяльності, самовдосконалення й продовження навчання для здобуття третього рівня вищої освіти.

Обов’язковою умовою підготовки магістерської роботи є самостійне опрацювання значної кількості наукової літератури, теоретичний аналіз якої дозволить магістрантові зробити висновки щодо розробленості певної проблеми, стану її дослідження в сучасній науці і реалізації на практиці. На основі вивчення наукової літератури магістрантом мають бути сформульовані власні педагогічні положення, правильність яких слід перевірити в процесі дослідно-експериментальної роботи. Магістерська робота є результатом самостійних наукових пошуків виконавця, а не репродукцією описаних у літературі досліджень.

Основні етапи підготовки та виконання магістерської роботи:

- вибір теми і об’єкта дослідження, затвердження теми;
- розробка завдання на роботу, складання календарного плану її виконання;
- опрацювання літературних джерел і складання плану магістерської роботи;
- вибір методів (методик) проведення дослідження, обробка фактичного матеріалу із застосуванням сучасних методів статистичного аналізу;
- узагальнення одержаних результатів і формулювання висновків;
- написання першого варіанту тексту, подання його на ознайомлення науковому керівнику;
- усунення недоліків, написання остаточного варіанту тексту, оформлення магістерської роботи;
- подання зброшурованої у твердій палітурці завершеної магістерської роботи на кафедру;
- отримання відгуку наукового керівника;
- зовнішнє рецензування магістерської роботи;
- захист магістерської роботи на засіданні Державної екзаменаційної комісії (ДЕК).

РОЗДІЛ 1
ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1.1. Вибір і затвердження теми

Важливим етапом виконання магістерської роботи є вибір теми дослідження, тобто проблеми, яку магістрант має розв'язати. Слід пам'ятати, що від вдалого обрання теми залежить значною мірою якість магістерської роботи, планування ходу здійснення дослідження, його результативність.

Теми магістерських робіт повинні відповідати сучасному станові спеціально-педагогічних і спеціально-психологічних досліджень, бути достатньо складними, глибокими і водночас відповідними до індивідуальних схильностей та інтересів студентів. Магістерські роботи зі спеціальної педагогіки та спеціальної психології повинні містити емпіричне дослідження, статистичний аналіз його результатів та інтерпретацію даних.

Тематика магістерських робіт розробляється зазвичай на відповідній кафедрі закладу, затверджується на засіданні кафедри і пропонується магістрантам. Їм також дозволяється самостійно визначити тему дослідження, обґрунтувавши при цьому її актуальність, відповідність власним науковим інтересам, доцільність продовження наукового пошуку, розпочатого студентом при написанні курсової або дипломної роботи. За необхідності, але не пізніше ніж за один місяць до захисту, тема магістерської роботи може уточнюватися або змінюватися, про що приймається відповідне рішення кафедри.

Обираючи тему магістерської роботи, доцільно враховувати її актуальність, новизну та можливість проведення запланованих досліджень у конкретних реальних умовах за час, відведений на виконання цієї роботи. Основними вимогами до теми дослідження є достатня інформативність і актуальність на сучасному етапі розвитку педагогічної науки. Тема дослідження є складовою певної наукової проблеми. Про інформативність теми магістерської роботи свідчить відображення в ній об'єкта і предмета дослідження. Слід зазначити, що об'єктом виступає те, що досліджується, розглядається, загальна сфера наукового пошуку, а предметом – аспект розгляду об'єкта дослідження. Формулювання теми відображає предмет роботи та має визначальний вплив під час вибору теорії та методу, тож повинно бути конкретним. Не слід формулювати назву «Деякі питання…», «Дослідження деяких аспектів…», «Вивчення…»: надмір узагальнені формулювання не відображають суті проблеми. Стилістичне формулювання назви теми має бути ретельно проаналізоване.

Про актуальність обраної теми судять на підставі її відповідності сучасним потребам педагогічної науки, перспективам її розвитку, практичним завданням у галузі освіти й виховання. Обираючи тему дослідження, магістрант має усвідомити її значущість для розв'язання нагальних потреб суспільства, переконатись у недостатньому висвітленні проблеми в літературі, передбачити, чим саме поповниться педагогічна наука в результаті успішного завершення дослідження. До таких висновків магістрант має дійти після попереднього ознайомлення з літературою.

Після вибору теми магістрант разом з науковим керівником визначає основні змістові та організаційні орієнтири подальшої роботи щодо змісту соціально-педагогічного дослідження, узгоджуються його основні ідеї, поняття, об'єкт і предмет дослідження, види і форми емпіричних досліджень, композиція тексту.

Організація і контроль за процесом написання та захисту магістерської роботи покладається на кафедру. Організаційний аспект дослідницької діяльності потребує складання графіку з чітко визначеними термінами різних етапів роботи магістранта. Отже, на першому етапі важливо затвердити тему дослідження, її виконавця і наукового керівника, а також допомогти магістрантові скласти план-графік підготовки роботи. Складання індивідуального календарного плану роботи сприяє своєчасності і якості її виконання, дає змогу уникнути ситуації «браку останньої ночі» перед поданням роботи, а отже, і зайвих переживань. Доцільно скласти план роботи з урахуванням визначених термінів проміжного контролю виконання магістерської роботи. Студенти магістратури зобов`язані дотримуватися термінів проміжного контролю виконання магістерської роботи, своєчасно здаючи керівникові роботи виконані завдання. Календарний план є складовою бланку Завдань до магістерської роботи. (див. додаток Б)

№ п/п	Заходи	Термін виконання
1.	Затвердження теми	до 20 вересня
2.	Складання плану магістерської роботи	до 1 жовтня
3.	Проведення дослідження (вивчення й аналіз наукової літератури, спостереження, експериментальна робота тощо)	до 1 червня
	Аналіз та статистична обробка наукових даних	до 15 червня
4.	Підготовка чорнового варіанту роботи для першого читання науковим керівником	до 1 липня
5.	Урахування зауважень, рекомендацій наукового керівника, вдосконалення чорнового варіанту	до 15 вересня
6.	Літературне оформлення роботи, підготовка науковим керівником відзиву про завершене дослідження	до 1 жовтня
7.	Рецензування роботи і підготовка науковим керівником відзиву про завершення дослідження	до 20 листопада
8.	Рекомендація кафедрою магістерської до захисту за тиждень до початку роботи екзаменаційної комісії	
9.	Захист роботи	

Такий графік дисциплінує магістранта, лімітує час, відведений на пошук і вивчення літератури, організацію та проведення спостережень, педагогічного експерименту, аналіз та обробку отриманих наукових даних, літературне й технічне оформлення роботи, підготовку її до захисту.

1.2. Робота з літературними джерелами, складання бібліографічного покажчика (списку використаних джерел з обраної тематики)

Потрібно пам'ятати, що не допускається виконання магістерської роботи виключно за матеріалами підручників та навчальних посібників. Основними літературними джерелами мають стати статті окремих авторів, колективні монографії, публікації в періодичних виданнях і т. ін.

Пошук літератури за темою є досить клопіткою справою, оскільки визначає ступінь інформованості в досліджуваній галузі. Пошук повинен охоплювати як літературу попередніх років (за останні 10 років), так і публікації монографічних та періодичних видань останніх років.

Надзвичайно важливо скласти правильну бібліографію з теми дослідження. При цьому магістрант може використовувати наявні в бібліотеках систематичні, алфавітні, предметні каталоги, а також різноманітні бібліографічні довідникові видання. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найновішу інформацію про стан вивченості проблеми та про головні останні напрямки сучасних досліджень.

Складений магістрантом список літератури обов'язково погоджується з науковим керівником, і тільки після цього починається її вивчення.

Важливо оволодіти вміннями не тільки правильно читати, але й занотовувати опрацьовані літературні джерела, слід записати прізвище та ініціали автора, назву праці, час та місце її видання та обсяг у сторінках. А далі магістрант стисло записує все, що зацікавило його, що має відношення до теми дослідження, бажано при цьому залишати поля для додаткових записів, зауважень тощо.

Існують загальноприйняті правила при складанні списку використаної літератури. Цих правил і слід дотримуватись магістрантові. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно писати відповідно вимог державного стандарту (Додаток В).

Для магістерської роботи достатнім вважається список літератури, що нараховує 70-100 джерел. До цього списку рекомендується включати основну спеціальну літературу з теми, яка досліджується та на яку посилається автор або ознайомився, хоч на неї і відсутні посилання в роботі.

Всі джерела розташовуються в алфавітному порядку за прізвищами авторів або назвами джерел. Кожний опис має свій порядковий номер.

1.3. Визначення науково-категоріального апарату і методів науково-педагогічного дослідження

Виконання магістерської роботи передбачає розв'язання комплексу науково-дослідних і навчальних завдань. У процесі здійснення дослідження магістрант вивчає досить широке коло наукової літератури з певної проблеми, аналізує її, критично оцінює наукові праці, полемізує з ї авторами, висловлює власні думки, аргументує їх, самостійно робить висновки щодо стану вивчення досліджуваної теми.

Надзвичайно відповідальним етапом виконання магістерської роботи є визначення науково-категоріального апарату дослідження, до якого входять такі поняття:

- обґрунтування актуальності проблеми;
- об’єкт дослідження;
- мета дослідження;
- його завдання;
- гіпотезу;
- методи наукового дослідження;
- організацію і базу проведення дослідно-експериментальної роботи.

Обґрунтовуючи *актуальність*, магістрант зазначає, як обрана ним для дослідження тема відповідає сучасним потребам фахової галузі, перспективам її розвитку, практичним завданням педагогічної освіти: що важливо дослідити, що не досліджено і чим саме він передбачає поповнити існуючі психолого-педагогічні засоби на шляху усунення з’ясованих ним протиріч між сучасною соціальною потребою та станом теорії і практики у педагогіці.

Суть магістерської роботи – це викладання відомостей про об'єкт і предмет дослідження, котрі є необхідними й достатніми для розкриття сутності даної роботи (опис теорії, постановки задачі, методів розв’язування), та її результати. Важливо правильно визначити об’єкт і предмет дослідження, які існують в єдності, але водночас повинні чітко розрізнятися. За визначенням С.У. Гончаренка: «...об’єктом виступає те, що досліджується, а предметом, те, що в цьому об’єкті дістає наукове пояснення». Визначення об’єкта і предмета дослідження є найбільш важливим для магістранта. Щоб чітко розмежувати ці поняття, слід знати, що *об’єктом* педагогічного дослідження найчастіше є процес навчання або виховання. *Предмет* же вказує на певний аспект розгляду об’єкта дослідження, ті суттєві зв’язки й відношення, які безпосередньо вивчаються і науково пояснюються дослідником. Отже, предметом дослідження можуть бути зміст, форми, методи організації педагогічного процесу, особистісні якості, мотиви тощо.

Чітке розуміння суті дослідження допомагає обґрунтовано сформулювати мету магістерської роботи. *Мета* є лаконічним вираженим орієнтиром на те, що буде досягнуто в результаті психолого-педагогічного дослідження. Вона, як правило, спрямовує науковий пошук на одержання нових знань про предмет та їх експериментальну апробацію, отримання кінцевого результату, позитивного ефекту, запланованого науковцем і очікуваного від виконання дослідження.

Смислова точність і лаконічність є головними вимогами до формулювання мети, об’єкта та предмета дослідження. Назва теми повинна відповідати меті роботи, її об’єкту і предмету, але не повторювати їх дослівно.

Завдання – це перелік дослідницьких процесів, які відображають логіку наукового соціально-педагогічного пошуку. Послідовність визначених завдань має бути такою, щоб кожне з наступних логічно випливало з попереднього. Вони, як правило, включають у себе такі складові:

– вивчення та аналіз психолого-педагогічної літератури і на цій основі з’ясування теоретичних питань із досліджуваної проблеми: (аналіз концепцій, положень, визначення змісту досліджуваних понять, їх структури тощо);

– поглиблене експериментальне вивчення практичного розв’язання досліджуваної проблеми: виявлення стану її вирішення – важливих досягнень і типових недоліків, їх причин, передового педагогічного досвіду та ін.;

– обґрунтування та розробку системи заходів, необхідних умов, методів, методик для досягнення поставленої мети;

– експериментальну перевірку пропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності;

– розробку методичних рекомендацій для подальшого використання позитивних результатів дослідження в практиці закладів освіти.

Отже, коло завдань дослідження залежить від багатьох чинників, а саме: теми, рівня фахової підготовки дослідника, його можливостей, досвіду наукової діяльності, термінів виконання роботи, умов для проведення дослідної перевірки пропонованої методики тощо.

Не менш важливим для успішного виконання магістерської роботи є формулювання *гіпотези* дослідження. Вона має визначатись як таке припущення, при якому на основі низки факторів можна зробити висновок про існування об’єкта, про зв’язок між явищами або про причини явища. Гіпотезу слід сформулювати так, щоб з її змісту чітко проглядалися положення, що потребують обґрунтування і захисту. Гіпотеза має містити елементи новизни, оскільки вона є теоретичним підгрунтям подальшого педагогічного експерименту. Вона передбачає пошук чогось невідомого в науці й практиці, оптимальний варіант розв’язування наукової проблеми. Для правильної побудови гіпотези дослідження необхідно щоб вона була максимально конкретною, а отже, відповідати меті й завданням дослідження, описувати конкретний об’єкт дослідження. Формулюванню гіпотези передує всебічне осмислення проблеми ознайомлення з основними літературними джерелами, а також із навчально-виховним процесом закладу освіти. Побудова гіпотези можлива лише на основі детального вивчення педагогічних явищ, їх характерних рис, обставин, умов тощо. Гіпотеза має формулюватись так, щоб її можна було експериментально перевірити. Хід думки під час побудови гіпотези дослідження оформляється як своєрідний умовивід, який іде від наслідку (певного факту, явища) або від схожості наслідків (чи ознак) до схожості основ. Подальше дослідження полягає у перевірці гіпотези, оскільки гіпотеза – це припущення, яке слід підтвердити дослідами, фактами, аргументами. У такий спосіб гіпотеза перетворюється в достовірне знання, в теорію.

Після визначення науково-категоріального апарату магістрант разом з науковим керівником розробляють програму і методику експериментального дослідження та обговорюють хід його проведення. Програма являє собою план, у якому вказано зміст кожного етапу експериментального дослідження та послідовність етапів.

Розгорнутий *план-проспект* наукової роботи у стислому узагальненому вигляді відтворює основний зміст її складових частин і має певні структурні елементи (ВСТУП, РОЗДІЛ 1, Висновки до розділу 1, РОЗДІЛ 2, Висновки до розділу 2, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ). Кожний з них виконує конкретну функцію, а всі разом вони дають системне

уявлення про визначену в темі дослідження і розкриту в його змісті проблему. Послідовність викладу теми має повністю відповідати плану роботи.

Методика містить опис методів, систему прийомів, які планується використати в процесі дослідження. Від правильності добору методів залежить успішність виконання наукового дослідження, зокрема цілеспрямованість збирання дослідного матеріалу, логічність і обґрунтованість висновків. Складовою методики дослідження також є визначення кількості дослідів (експериментів), необхідних для забезпечення точності та надійності результатів, визначення умов і порядку проведення педагогічного експерименту, фіксації його результатів, способів обробки й оформлення отриманих даних.

Метод – це сукупність прийомів, які використовують на різних етапах дослідження (теоретичному, експериментальному) для розв'язання конкретного завдання, а саме, щоб вивчити педагогічну дійсність, установити істину, перевірити чи спростувати її. Чистота дослідження й вірогідність його результатів залежать від правильного добору й використання методів дослідження.

Виконання магістерської роботи вимагає від випускника володіння основними *методами* наукового дослідження, які можна об'єднати в 3 групи: теоретичні, емпіричні та статистичні. До *теоретичних* методів належать вивчення й аналіз наукової (філософської психолого-педагогічної та ін.) літератури, аналіз програм, підручників, методичних посібників та рекомендацій. *Емпіричні* методи включають анкетування, цілеспрямоване спостереження, педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний). *Статистичні* методи передбачають кількісний аналіз зібраних даних, способи їх математичної обробки.

До методів, які використовуються студентами при виконанні магістерських робіт, можна віднести: вивчення літературних, архівних та інших джерел, спостереження, вивчення досвіду роботи педагога, бесіди. анкетування, інтерв'ю, експеримент, математичні методи обробки кількісних даних тощо. Найкращих результатів можна досягти за умови комплексного підходу до їх добору, врахування предмета, мети, завдань дослідження, оскільки саме методи допомагають їх розв'язати.

Одним із важливих методів педагогічного дослідження є *спостереження*, суть якого полягає в цілеспрямованому сприйнятті фактів, процесів або явищ. Отже, основою спостереження є сприйняття як форма чуттєвого відображення об'єктивної реальності. Готуючись до проведення спостережень, магістрант має чітко визначити об'єкт вивчення, мету, систему спостереження, способи фіксації його результатів. Так, дослідник може зосереджувати свою увагу на методичній діяльності вчителя на уроці або активності учнів під час виконання різних видів роботи і т.п. План спостереження забезпечує його системний характер, а саме: послідовність дій магістранта, їх тривалість та періодичність. Надзвичайно важливо домогтися об'єктивності наукового спостереження. Для цього спостерігачеві слід самому стати учасником певного виду діяльності, створити природні умови, коли ті, за ким спостерігають, не здогадуються про це. Для фіксації ходу спостереження використовуються протокольні записи,

фрагментарні записи окремих елементів процесу, щоденники спостерігача, записи заповнення схем, таблиць, а також записи, зроблені з допомогою технічних засобів (аудіо, відео тощо).

Поряд зі спостереженнями при підготовці магістерських робіт використовують метод *опитування* в усній формі (бесіди та інтерв'ю), а також у вигляді письмового або анкетного опитування. Застосування бесід та інтерв'ю вимагає від дослідника чітко поставленої мети, продуманої логіки основних і допоміжних запитань, створення сприятливого морально-психологічного клімату, вміння спостерігати за ходом бесіди або інтерв'ю, спрямовувати їх у необхідному напрямку, вести записи отриманої інформації. *Анкетне опитування* на відміну від усного дозволяє охопити велику кількість опитуваних осіб, передбачає ретельний відбір запитань для всіх учасників і навіть можливі стандартні відповіді на запитання анкети. Результати анкетного опитування математично обробляються і подаються в дослідженні.

Останнім часом широко використовують методи *тестування*. За допомогою тестів дослідник отримує багато важливої інформації. Найчастіше результати тестування порівнюються, даючи науковцеві об'єктивні дані про знання з певної навчальної дисципліни тощо. Для проведення тестування надзвичайно важливо правильно дібрати завдання, чітко їх сформулювати, забезпечити однакову складність завдань та їх оптимальну кількість.

Магістерська робота вимагає вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду вчителів, керівників шкіл, викладачів ВНЗ, а також аналізу невеликого власного досвіду навчально-виховної діяльності. Звичайно, виявлення передового педагогічного досвіду, його аналіз та узагальнення вимагають певної системи і підготовки. Крім того, необхідно знати критерії цього досвіду, визначені вченими-педагогами. Головними з них є:

– новизна в діяльності педагога;

– висока результативність і ефективність;

– відповідність сучасному рівневі розвитку педагогіки й методики;

– стабільність, тобто стійкість позитивних результатів, при певних змінах умов упродовж тривалого часу;

– можливість творчого використання досвіду іншими педагогами;

– оптимальність досвіду в цілісному педагогічному процесі, відсутність негативного впливу на інші сторони системи роботи, економні витрати часу й сил як учителя, так і учнів.

Усі розглянуті методи наукового педагогічного дослідження дозволяють лише констатувати хід досліджуваних явищ та процесів і не розкривають істотних зв'язків, що лежать у їх основі, не забезпечують активного втручання дослідника у хід подій і змінювання ситуації. Тому з цією метою досить широко застосовуються різноманітні види педагогічного експерименту, в процесі якого магістрант може активно впливати на хід досліджуваних явищ, змінювати звичайні умови на нові, виявляти певні тенденції, оцінювати якісні та кількісні результати, встановлювати й підтверджувати або спростовувати достовірність певних закономірностей.

Педагогічний експеримент являє собою комплексний метод дослідження, який поєднує методи спостереження, усного й письмового опитування, вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду та ін. Ці складові педагогічного експерименту на переломному етапі дослідження дозволяють виявити початковий стан проблеми, а потім об'єктивно й доказово перевірити правильність гіпотези. Педагогічний експеримент дає можливість точніше, ніж інші методи дослідження, встановити характер зв'язків між компонентами педагогічного процесу, умовами й результатами різних дій у ході експерименту, порівняти ефективність різних факторів або змін у структурі процесу і вибрати оптимальне їх поєднання, встановити в якісній та кількісній формах закономірні зв'язки між окремими явищами.

Проведення експерименту в педагогічних дослідженнях вимагає старанної підготовки й організації. Ця підготовка починається з чіткого уявлення мети, характеру, передбачених етапів та можливих результатів експерименту. Експериментальна робота, як правило, включає констатувальний, формувальний та контрольний етапи педагогічного експерименту. Розглянемо особливості кожного з них.

Констатувальний експеримент проводиться на початку дослідження і ставить своїм завданням вивчити стан досліджуваного явища на практиці, тобто виявити й зафіксувати відповідний рівень наявності (чи відсутності), розвитку певних якостей, процесів, засвоєння знань, вироблення вмінь тощо, які передбачається сформувати у суб'єкта (суб'єктів) у ході подальшої експериментальної роботи. Констатувальний експеримент може включати різноманітні методи дослідження (спостереження, бесіди, анкетування, вивчення письмових і контрольних робіт, планів уроків та ін.), що дозволяє встановити, як здійснюється реалізація програмових вимог. На основі зібраних під час констатувального експерименту даних конкретизуються завдання дослідження, визначаються критерії і розробляються показники оцінювання рівня сформованості певної якості у суб'єкта (суб'єктів) дослідження.

Результати констатувального експерименту, проведеного в експериментальній і контрольній групах, вивчаються, аналізуються, узагальнюються і подаються у вигляді схем, таблиць, діаграм тощо. Зроблені на основі аналізу даних констатувального експерименту висновки дозволяють дослідникові визначити зміст і побудувати методику формувального етапу експерименту.

Формувальний експеримент відіграє основну роль у педагогічному дослідженні. Він організується з метою коригування сформульованої гіпотези та й перевірки шляхом уведення нових умов і вивчення їх впливу на підвищення ефективності процесів навчання або виховання. Експериментальна робота проводиться одночасно в кількох дослідних класах (групах). У контрольних же класах (групах) навчання або виховання здійснюється за традиційною методикою. У ході формувального експерименту дослідник апробовує новий зміст навчального матеріалу або нові методи навчання та виховання (чи їх комбінацію), ефективність використання нестандартних форм організацію освітньо-виховного процесу для забезпечення надійності очікуваних результатів експерименту дуже важливо домогтися рівності усіх

показників (склад, вік, успішність, обсяг завдань тощо) експериментальних і контрольних класів або груп. Єдиною різницею має стати введення в експеримент нової умови, якою буде пояснюватись різниця в результатах роботи експериментальної і контрольної груп. Магістранту необхідно докладно описати, чим запропонована (експериментальна) методика відрізняєгься від методики роботи в контрольній групі. Важливо не обминути увагою ті недоліки й ускладнення, які мали місце в процесі експериментальної роботи, з'ясувати причини їх виникнення і обґрунтувати доцільність певних педагогічних заходів, спрямованих на усунення недоліків дослідної методики.

Метою *контрольного* етапу експерименту є розкриття переваг програми експериментального навчання або виховання над традиційною на основі певних позитивних змін у досліджуваних якостях суб'єкта (суб'єктів). Підбиваючи підсумки дослідження, магістрант здійснює всебічний кількісній (у вигляді таблиць, діаграм, схем тощо) та якісний аналіз результатів, визначає ступінь досягнення поставленої мети, розкриває фактори, які вплинули на позитивні зрушення у навчанні або вихованні. Для цього дані, отримані в ході контрольного експерименту, слід порівняти з даними констатувального і пояснити наявні відмінності між даними до початку і в кінці дослідження, а також між результатами в контрольній та експериментальній групах. На основі аналізу отриманих даних магістрант робить висновки про ефективність використаних у дослідному навчанні або вихованні методів і прийомів, отже, стверджує або спростовує висунуту гіпотезу.

Якщо результати не змінилися або погіршилися, можна вважати, що експериментальна система заходів є неефективною; якщо ж на кінець експерименту досягнуті більш високі рівні або показники, дослідник робить висновок про ефективність застосованої системи заходів.

При обробці результатів педагогічного експерименту широко застосовуються різні математичні методи, які допомагають встановлювати не тільки якісні зміни, які відбуваються із досліджуваними об'єктами, а й кількісні характеристики цих змін.

РОЗДІЛ 2
РЕАЛІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ Й ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги до структурних елементів магістерської роботи

Існують стандарти до структури магістерськпх робіт, встановлені чинними нормативними документами. Магістерська робота повинна бути оформлена відповідно до вимог ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», що відповідає міжнародному стандарту ISO 5966:1982 «Documentation – Presentation of scientific and technical reports».

Магістерську роботу умовно поділяють на:

- вступну частину
- основну частину;
- додатки.

Вступна частина містить такі структурні елементи

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за потребою).

Титульний аркуш є першою сторінкою магістерської роботи і править за основне джерело бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа. Титульний аркуш містить дані, які подають у такій послідовності:

- назва міністерства і навчального закладу;
- гриф допущення до захисту;
- повна назву документа;
- підпис відповідальних осіб, включаючи керівника роботи;
- рік складання магістерської роботи.

Приклад оформлення титульних аркушів наведено у додатку А.

Зміст розташовують безпосередньо після титульного аркушу, починаючи з нової сторінки. До змісту включають: перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів; вступ; послідовно перелічені назви всіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки) магістерської роботи; висновки; рекомендації; список використаних джерел, назви додатків і номери сторінок, які містять початок матеріалу.

Усі прийняті у магістерській роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни пояснюють у переліку, який вміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Незалежно від цього за першої появи цих елементів у тексті роботи наводять їх розшифровку.

Основна частина містить такі структурні частини:

- вступ;
- розділи;
- висновки;
- список використаних джерел.

Вступ має бути компактним, його орієнтовний обсяг становить 5-7 сторінок. Основним у вступній частині є визначення науково-категоріального апарату дослідження, про найважливіші поняття якого йшлося вище. Вступ має віддзеркалювати ту теоретичну роботу, яку автор виконав згідно з рекомендаціями, поданими вище. Тут важливо зробити теоретичний аналіз проблеми і попереднього досвіду її вивчення, здійснити її методологічне обґрунтування та логіко-історичннй аналіз, дати оцінку інноваційної, теоретичної та практичної значущості дослідження.

У вступі подається загальна характеристика магістерської роботи, а саме:

• обґрунтування вибору теми дослідження (висвітлюється зв'язок теми магістерської роботи із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукової проблеми або завдання);

• мета і завдання дослідження відповідно до предмета й об'єкта дослідження;

• методи дослідження (перераховуються використані наукові методи дослідження та змістовно відзначається, що саме досліджувалось кожним методом; обґрунтовується вибір методів, що забезпечують достовірність отриманих результатів і висновків);

• наукова новизна отриманих результатів (аргументовано, коротко та чітко представляються основні наукові положення, які виносяться на захист, із зазначенням відмінності одержаних результатів від відомих раніше);

• особистий внесок здобувача (якщо в магістерській роботі використано ідеї або розробки, що належать співавторам, разом з якими студентом опубліковано наукові праці, обов'язково зазначається конкретний особистий внесок магістранта у такі праці або розробки; майбутній фахівець має також додати посилання на праці співавторів, у яких було використано результати спільних робіт);

• апробація матеріалів дослідження (зазначаються назви конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, школи, місце та дата проведення);

• структура й обсяг магістерської роботи (анонсується структура магістерської, зазначається її загальний обсяг).

За наявності у вступі можуть також указуватися:

• зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами – вказується, в рамках яких програм, тематичних планів, наукових тематик і грантів, зокрема галузевих, державних та/або міжнародних, виконувалося магістерське дослідження, із зазначенням номерів державної реєстрації науково-дослідних робіт і найменуванням організації, де виконувалася робота;

• практичне значення отриманих результатів – надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного використання.

Магістерська робота має містити 2-3 розділи. *Розділи* (глави, параграфи) магістерської роботи мають за своєю назвою, структурою, змістом повністю відповідати завданням дослідження. Кожен розділ починають з нової сторінки. Слід уникати повторів, викладати матеріал у логічній послідовності, якісно. Кожен розділ необхідно завершувати короткими висновками, які узагальнюють

результати дослідження. Розділи магістерської роботи можуть поділятися на *підрозділи* (нумерація складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Розділи і підрозділи нумеруються арабськими цифрами.

У розділах магістерської роботи має бути вичерпно і повно викладено зміст власних досліджень студента, зроблено посилання на всі наукові праці магістранта, наведені у вступі. Список цих праць має також міститися у списку використаних джерел.

Робота над науковою темою, як правило, починається з пошуку й первинного ознайомлення з необхідною літературою. ЇЇ вивчення становить окремий етап дослідження, під час якого закладається ґрунтовна теоретична база подальшої роботи, визначаються наукові засади порушеної магістрантом проблеми. Результати вивчення й аналізу літературних джерел подаються у *першому теоретичному розділі* магістерської роботи. Він може складатися з 2-3 параграфів, один із яких має містити аналітичний огляд вітчизняних та зарубіжних публікацій з теми дослідження. У цьому параграфі магістрантом подаються наукові результати, одержані різними авторами, які досліджували певну проблему, інтерпретуються наукові факти в аспекті теми магістерської дисертації. Спочатку аналізуються філософські та історико-педагогічні джерела, погляди класиків педагогіки на проблему, що розглядається (у хронологічній послідовності). Потім праці зарубіжних та вітчизняних педагогів, які вивчали проблему системно або аспектно. У разі використання наукових результатів, ідей, публікацій та інших матеріалів інших авторів у тексті магістерської роботи обов’язково мають бути посилання на публікації цих авторів. Фрагменти оприлюднених (опублікованих) текстів інших авторів (цитати) можуть включатися до магістерської роботи виключно із посиланням на джерело.

Надзвичайно цінно висловити в магістерській роботі власне ставлення до позиції авторів аналізованих праць, обґрунтувати власну точку зору. Для того, щоб аналіз був глибоким, повним і враховував сучасні тенденції в розвитку теорії та практики навчання й виховання молодших школярів, слід ознайомитись із фаховою періодикою за останні роки і подати огляд статей, присвячених досліджуваній проблемі. Цей параграф має закінчитись висновками про стан вивчення обраної для магістерської роботи теми, значущість подальших наукових пошуків у напрямку, визначеному магістрантом.

Розкриваючи психологічні основи досліджуваної проблеми, магістрант аналізує погляди науковців на зміст основних психолого-педагогічних понять, уточнює їх визначення, досліджує психологічні механізми процесів засвоєння знань, вироблення певних умінь, здійснює відбір психологічних теорій, які стануть підгрунтям для розробки автором методики дослідження.

Обов’язковим у теоретичному розділі має бути аналіз чинної шкільної програми і підручників. На підставі результатів аналізу магістрант робить висновок про стан розв’язання досліджуваної проблеми в практиці закладів освіти.

Зміст, структуру експериментально-дослідного навчання або виховання, вихідні положення експериментальні програми і методики, докладний опис ходу і результатів формувального експерименту магістрант подає у другому, експериментальному, розділі. Цей розділ в окремому параграфі може містити опис *практичної частини* дослідження (власні емпіричні чи експериментальні дослідження магістранта та їхні результати). Інколи їх оформлюють в окремому, 3-му розділі. Так, подають детальний опис досліджуваної групи чи вибірки, обґрунтовують добір методик дослідження та окремих методів, які застосовувалися у процесі роботи, а також експерименту і описують етапи експерименту та їхню послідовність.

Опис процесу дослідження повинен бути інформативним щодо особливостей побудови дослідження, застосованих методик та послідовності їхнього подання, умов, за яких проводилося дослідження. Слід обґрунтувати вибір методів та методик: пояснити, чому обрано той чи інший метод чи методику. Якщо автором магістерської роботи розроблено методику (опитувальник, анкету, експеримент тощо), слід представити дані, які підтверджують її надійність та валідність. Загальновідомі методики не потребують детального опису. Набір методик, які використовувалися у дослідженні, подають у Додатках.

Аналіз отриманих результатів виконують із застосуванням методів статистичного опрацювання результатів, які обирають згідно з метою, завданнями і специфікою дослідження. Якщо неможливо застосувати засоби статистики, виконують змістовний аналіз даних. Адекватність застосованих методів статистичного аналізу відображає рівень теоретико-методологічної підготовки магістранта.

Заключну частину роботи називають «*Висновки*» або «Висновки та рекомендації». Заключна частина подає в концентрованому вигляді основні результати дослідження, висновки, що охоплюють весь комплекс поставлених перед магістрантом завдань. Найважливішим у цій частині є ті пропозиції, методичні рекомендації, реалізація яких, на думку автора, сприятиме вдосконаленню педагогічного процесу, розв’язанню певного кола проблем.

Висновки подаються у вигляді окремих лаконічннх положень. методичних рекомендацій. Необхідна узгодженість висновків із завданнями дослідження. Перш ніж переходити до написання висновків, доцільно ще раз перечитати завдання. які ставились дослідником на початку роботи. а потім згідно із ними послідовно розкривати досягнуті результати. До кожного завдання дослідження має бути 1-2 висновки. Орієнтовний обсяг цієї частини – 3-5 друкованих сторінок.

Завершуючи висновками дослідження, слід чітко й конкретно вказати, яке саме нове педагогічне знання здобув магістрант. Доцільно також наголосити, яке воно має значення для науки і практики, які теоретичні положення розвиває, чим їх доповнює, що нового вносить у методику роботи з дітьми.

Якщо в меті і завданнях автор сподівався з’ясувати певні питання, проблему, розробити необхідні критерії, визначити ефективність умов. методики тощо, то у висновках має бути сказано, то ж нового вдалось

установити, в чому полягає суть пропонованих умов чи методики, а також у чому саме вбачається їх результативність.

Висновки мають містити положення, які магістрант може винести на захист, а саме; сукупність одержаних теоретичних положень і практичних рекомендацій, які можна використати в науковій і практичній діяльності. Усі встановлені нові положення краще викладати за змістом, а не описувати (перераховувати) у вигляді анотації. Добре, коли автор заявить про власні здобутки у порівнянні з уже відомими положеннями з даної проблеми, теорії, методики. До теоретичної новизни у висновках можна віднести підтвердження концептуальних положень, виявлені закономірності навчально-виховного процесу, обґрунтований понятійний апарат тощо. У висновках про практичну новизну обґрунтовується нова дидактична чи методична система, правило, пропозиція. рекомендація. педагогічний засіб та ін.

Доцільно висловити власне бачення подальших перспектив дослідження проблеми. На основі отриманих в роботі результатів та узагальнених висновків мають бути представлені розроблені магістрантом практичні рекомендації для педагогів та практичних психологів, що працюють у відповідних галузях з певною категорією клієнтів.

Список використаних джерел подають за алфавітним принципом: український алфавіт береться за основу для подання літератури, написаної кирилицею, англійський – для літератури латинських абеток. Перелік джерел, на які є посилання в основній частині магістерської роботи наводять у кінці тексту магістерської роботи, починаючи з нової сторінки. У відповідних місцях тексту мають бути посилання у квадратних дужках. Бібліографічні описи літературних джерел у списку наводять відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи (ГОСТ 7.1–84 Бібліографічні описи документу. Загальні вимоги і правила складання). Приклади оформлення бібліографічних описів наведено у додатку В.

Додатки розміщують після основної частини магістерської роботи. Зазвичай вони вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти дослідження, але включення його до основної частини може змінити впорядковане й логічне уявлення про роботу;
- не може бути послідовно розміщений в основній частині магістерської роботи через великий обсяг або способи відтворення.

Додатки до магістерської роботи можуть містити:

- інструкції та тексти методик, застосовані в процесі виконання роботи;
- список скорочень, застосованих у тексті або у таблицях роботи;
- результати емпіричних досліджень (у зведених таблицях);
- таблиці проміжних цифрових даних тощо;
- ілюстрації;
- опис комп'ютерних програм, розроблених у процесі виконання роботи;
- інші допоміжні матеріали.

2.2. Правила оформлення магістерської роботи

2.2.1. Загальні вимоги до оформлення і представлення тексту

Магістерська робота має бути написана державною мовою, чітко і зрозуміло викладена, з правильно вибудованими реченнями, без зайвого нагромадження складних синтаксичних структур. Необхідно правильно вживати педагогічні та психологічні поняття і терміни. Для досягнення точності важливо звіряти з підручниками і словниками. Безумовно, робота має бути грамотно викладена – стилістично та орфографічно. Граматичні помилки та друкарське огріхи не допустимі.

Оскільки магістерська робота є науковим дослідженням, мовне оформлення тексту повинне відповідати головним вимогам наукового викладу. Для наукового тексту притаманний формально-логічний спосіб викладення матеріалу, смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Об'єктивність викладу матеріалу забезпечується також і вказівками на джерело повідомлення чи певної думки. У процесі мовного оформлення слід дотримуватися смислової точності та ясності викладу як провідних умов науковості інформації. У сучасній науковій літературі особовий стиль викладення матеріалу змінюють на безособовий: займенник «Я» не вживається, а займенник «ми» поступово виходить із ужитку. Безособовий стиль полягає у таких формулюваннях: «Можна вважати…, виявлено…, доведено…, розроблений комплексний підхід…".

Структура роботи повинна відповідати її змісту: виділення розділів, підрозділів, пунктів спрямоване на висвітлення головної ідеї і підпорядковане внутрішній логіці роботи. Слід стежити, щоб стрижнева ідея роботи не губилася десь у хащах розділів та підрозділів, а її головна думка червоною ниткою проходила через увесь текст.

Магістерську роботу виконують машинним (за допомогою комп'ютерної техніки) способом і публікують на принтері з одного боку аркуша білого паперу А4 (210х297 мм), шрифт друку має бути чітким, щільність тексту – однаковою. Основний текст роботи слід набирати шрифтом Times New Roman (розмір 14) через 1,5 інтервали, абзацний відступ – 125 мм, вирівнювання тексту в абзаці – за шириною, додержуючись такої ширини полів: ліве – 25 мм, верхнє і нижнє – 20 мм, праве – 10 мм.

Обсяг роботи – 70-80 сторінок комп'ютерного набору Осяг роботи обраховується як кількість сторінок, на яких представлено текст роботи, починаючи від титульного листа до кінця Висновків. Список літератури і Додатки в обсяг роботи не враховують. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини магістерської роботи.

Титульний аркуш залічують до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки на титульному аркуші не зазначають. Сторінки нумерують у верхньому правому кутку аркуша. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, рисунків подають цифрами без знака №.

У тексті роботи назви складових частин роботи (зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки) друкують з нової сторінки посередині рядка, крапку в кінці назви не ставлять. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку

розділу не допускається. Заголовки і підзаголовки виділяють від основного тексту зверху і знизу одним інтервалом.

Розділи, підрозділи, пункти магістерської роботи слід нумерувати арабськими цифрами. Розділи магістерської роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладання суті магістерської роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1, 2, 3 і т.д. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, наприклад, 2.1. (перший підрозділ другого розділу). Після номера підрозділу ставлять крапку; назву підрозділу друкують у тому самому рядку; у кінці назви підрозділу крапку не ставлять. Назви підрозділів друкують посередині рядка. Якщо підрозділ містить пункти, то нумерація пунктів здійснюється аналогічно до нумерації підрозділів, наприклад, 1.3.2. (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Нумерацію і заголовки пунктів друкують у рядку основного тексту з абзацного відступу. Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту і підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Важливо при підготовці рукопису магістерської роботи забезпечити поділ тексту на абзаци. Магістранти мають знати, що кожен абзац відповідає певний мікротемі, містить певну завершену думку, виражену кількома реченнями. Правильно структурований текст полегшує сприймання, дозволяє стежити за ходом розвитку думки автора.

2.2.2. Цитування та посилання на різні елементи

У тексті магістерської роботи є два види посилань.

По–перше, це посилання на використану літературу. Текст магістерської роботи може включати посилання як відзначені лапками (цитування) й індексом посилання на джерело з точними вихідними даними, так і переказані власними словами автора роботи (без лапок), але також із указівкою джерела. Цитування має бути повним, допускається пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту. Випущений текст позначається трьома крапками. Розділовий знак, який стояв перед пропущеним знаком, не зберігається. Кожна цитата обов’язково супроводжується посиланням на джерело. При непрямому цитуванні (переказі) слід бути гранично точним у викладанні думок автора і давати відповідні посилання на джерело. Посилання у тексті роботи на джерело слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «.....» [1-3, 5].

Якщо використовують відомості, матеріали із джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела, на яке дано посилання в роботі. Рекомендується в основному тексті давати посилання на особисті наукові праці (якщо вони є).

Другий вид посилань – це посилання на елементи магістерської роботи. При посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, додатки зазначають їх номери. Наприклад: «... у розділі 3 ...», «... дивись 2.3 ...», «... відповідно до 1.2 ...».

За необхідності посилання на ілюстрації роботи вказують порядковий номер ілюстрації, наприклад, «... на рисунок 1.2 ...» або «... як це показано на рисунку 1.2».

На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» у тексті пишуть повністю наприклад, «... у таблиці 1.2 ...». При повторному посиланні на таблиці й ілюстрації потрібно вказувати скорочено слово «дивись», наприклад, «... див. таблицю 1.3 ...» чи «...див. рисунок 1.2 ...».

2.2.3. Розміщення ілюстрацій

Магістерська робота обов'язково має включати узагальнені числові дані, одержані в ході дослідження. Як правило, вони подаються у вигляді таблиць, графіків, схем, діаграм тощо. Діаграми та графіки застосовують для унаочнення результатів статистичного опрацювання даних, одержаних у процесі дослідження. Від магістранта вимагається забезпечити високу точність цих матеріалів, їх глибокий аналіз та інтерпретацію.

Ілюстрації (блок-схеми, схеми, графіки, діаграми, фотознімки, рисунки) разом з їх назвами слід розміщувати в магістерській роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в роботі. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках магістерської, включають до загальної нумерації сторінок роботи. Рисунок або схему, розміри яких більше формату А4, враховують як одну сторінку. Листи більшого формату розміщують у кінці роботи після висновків чи рекомендацій (якщо вони є) у тому порядку, в якому вони згадуються у тексті.

Ілюстрації нумерують арабськими цифрами без знаку № порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Номер ілюстрації складають з номера розділу та порядкового номера ілюстрації в цьому розділі, відокремлених крапкою. Наприклад, «... Рисунок 1.2 ...» – другий рисунок першого розділу. Назва ілюстрації наводиться під нею знизу/з правого боку рисунка, після слова «Рисунок» і номера, наприклад: «Рисунок 2.1 – Графік…»

2.2.4. Оформлення таблиць

Таблиці слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Таблицю розташовують таким чином, щоб було зручно її читати без повороту переплетеного блоку роботи (чи з поворотом за годинниковою стрілкою).

Із нового рядка пишуть слово «Таблиця» з великої літери, після чого вказують порядковий номер. Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, наведених у додатках. Номер таблиці складають із номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, «...Таблиця 1.2 ...» (друга таблиця першого розділу). Таблиця може мати заголовок, який друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують за таблицею після її номера. Наприклад:

Таблиця 2.5 – Рівні сформованості готовності студентів до формування комунікативної компетентності молодших школярів

Назва має бути стислою та відбивати зміст таблиці. Таблицю з великою кількістю рядків необхідно переносити на наступну сторінку. При поділі таблиці на частини допускається її заголовок або боковик заміняти відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами в першій частині

таблиці. Слово «Таблиця 1.2» та її назву вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці 1.2» із зазначенням номера таблиці.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині. Слово, що повторюється в якійсь графі, можна заміняти лапками, два та більше слів при першому повторенні заміняють словосполученням слів «Те ж», а далі – лапками. Якщо цифрові чи інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті роботи.

2.2.5. Написання формул і рівнянь

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Формули та рівняння в магістерській роботі (за винятком формул та рівнянь, наведених у додатках) нумерують порядковою нумерацією арабськими цифрами в межах розділу. Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання у тексті. Номер формули або рівняння складають з номера розділу та порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в круглих дужках у крайньому правому положенні на рядку, наприклад, (3.1) (перша формула третього розділу).

Наприклад:

Виразити відношення здобутих результатів на завершальному етапі навчання доцільно за допомогою формули (3.1), як-от:

$$Ку = \frac{Ае}{Ак} = \frac{3,8}{3,4} = 1,12, \qquad (3.1)$$

де *Ку* – коефіцієнт успішності, *Ае* – середньоарифметичний бал успішності в експериментальних класах, *Ак* – середньоарифметичний бал успішності в контрольних класах.

Номер, який не вміщується в рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формула знаходиться в рамці, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули. Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об’єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставиться справа від вістря парантеза, яке знаходиться в середині групи формул і звернене в бік номера.

Хоча формула наводиться посередині нового рядка, вона входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнювальне слово; б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, що йдуть одна за одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера. Розділові знаки між формулами при парантезі ставлять усередині парантеза. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники і матриці, можна розділові знаки не ставити.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули чи рівняння, слід наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта можна давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

2.2.6.Оформлення додатків

Магістерська робота може містити додатки**,** які розміщуються після списку використаних джерел і не враховуються в загальну кількість сторінок даної роботи. Додатки слід оформлювати як продовження магістерської роботи на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті магістерської роботи. Кожний такий додаток має починатися з нової сторінки. Додатки повинні мати спільну з рештою звіту наскрізну нумерацію сторінок.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої має бути надруковане слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б» тощо.

Текст додатка за необхідності можна розділити на підрозділи, які слід нумерувати арабськими цифрами в межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад, «А.2» (другий розділ додатку А), «Г3.1» (підрозділ 3.1 додатку Г) і т. д.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, розміщені в тексті додатку, слід нумерувати арабськими цифрами в межах кожного додатка, наприклад, «Рисунок Г.2» – другий рисунок додатку Г; «Таблиця А.2» – друга таблиця додатку А, «формула (А.1)» – перша формула додатку А.

У посиланнях у тексті додатку на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння рекомендується писати: «... на рисунку А.2 ...», «... у таблиці А.1 ...», «... за формулою (А.3) ...».

Джерела, що цитують тільки в додатках, мають бути розглянуті незалежно від тих, які цитують в основній частині роботи, та перелічені наприкінці кожного додатку в переліку посилань (список літератури). Форма цитування, правила складання переліку посилань повинні бути аналогічними прийнятим в основній частині роботи.

РОЗДІЛ 3
ПОРЯДОК ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Підготовка до захисту

3.1.1. Рецензування роботи

Підготовка до захисту та захист є логічним завершенням виконання магістерської роботи.

Остаточний варіант відповідно оформленої магістерської роботи подається на кафедру у визначений термін. До завершеної магістерської роботи додається стислий відгук наукового керівника, в якому він оцінює як якість виконання самої роботи, так і працю студента над нею і робить висновок про можливість допуску роботи до захисту. Порушення студентом календарного плану виконання магістерської роботи та її здачі на кафедру фіксується науковим керівником, який інформує завідувача кафедри. Це питання виноситься на засідання кафедри.

Завершена робота повинна пройти попередній захист на кафедрі (згідно встановленого графіка). З цією метою створюється комісія зі складу викладачів кафедри, де обов’язково повинен бути присутнім науковий керівник. Комісія з’ясовує ступінь готовності роботи, відповідність її вимогам і рекомендує допустити (або ні) її до захисту на ДЕК. Остаточне рішення про допуск до захисту приймає завідувач кафедри. Робота не допускається до захисту і не зараховується у разі виявлення плагіату чи фальсифікації результатів дослідження.

Магістерська робота має бути обов’язково рецензованою. Рецензентом можуть бути: фахівці-практики, науковці, викладачі іншої кафедри інституту.

Зовнішня рецензія надається у письмовому вигляді та у довільній формі і має містити такі складові:

- висновки щодо актуальності обраної теми, практичної значущості виконаної дипломної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо розкриття теми дипломної роботи, відповідність змісту роботи до завдання;
- висновки щодо використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до вдосконалення діяльності закладів освіти згідно з напрямом теми роботи, елементів наукової новизни;
- оцінку конкретних пропозицій, рекомендацій щодо вдосконалення управління певними аспектами діяльності, підвищення його ефективності;
- оцінку загальних вражень від магістерської роботи (оформлення, логіка, стиль і грамотність викладення тощо); інші питання на розсуд рецензента;
- висновок рецензента про відповідність якості виконаної магістерської роботи до вимог, що ставляться до таких робіт, про можливість допущення її до захисту.

Рецензент має підписатися із зазначенням свого прізвища, ім’я та по батькові, місця роботи і посади, яку займає і завірити підпис.

При негативній рецензії зовнішнього рецензента або наявності суттєвих зауважень щодо змісту та оформлення дипломної магістерської роботи вона підлягає доопрацюванню та представленню на повторне рецензування. Про даний факт студент зобов'язаний обов'язково проінформувати керівника роботи та завідувача кафедри.

Не пізніше ніж за два тижні до захисту, відповідно із затвердженим графіком засідань Екзаменаційної комісії на підставі відгуку наукового керівника та рецензії, кафедра дає рекомендацію до захисту магістерської роботи студента. Не пізніше ніж за десять днів до захисту магістерська робота разом із рецензією, відгуком наукового керівника передається в деканат для Екзаменаційної комісії.

3.1.2. Вимоги до презентацій

Підготовка до захисту магістерської роботи полягає у виготовленні засобів для унаочнення основних результатів досліджень і готуванні доповіді виступу. Рекомендується у процесі виступу використовувати заздалегідь підготовлені мультимедійні презентації.

Презентація виступу на захисті магістерської роботи зазвичай не повинна перевищувати 20 слайдів, але краще вкласти матеріал у 15-16 слайдів (максимум 2 слайди на хвилину промови). Тло слайдів презентації бажано обрати одне для усієї презентації.

Можна скористатися шаблонами, які містить програма презентацій. Бажано, щоб кольори схем, діаграм, малюнків були яскравішими за тло, а отже краще використовувати світле тло з невеликою кількістю декоративних елементів. Ефекти анімації мають допомагати сприйманню інформації, а не бути самоціллю і не відволікати увагу слухачів від змісту презентації. Бажано не використовувати складних прописних шрифтів, розмір шрифтів має бути не менше, ніж 20-22 pt. В одному слайді доцільно вміщувати не більше, ніж 12-15 строчок тексту.

Презентація виступу повинна містити:

- титульний слайд з назвою теми роботи, прізвищами виконавця роботи та наукового керівника;
- короткий теоретичний вступ (вказати хто займався досліджуваною проблемою і які підходи обрано як методологічну основу дослідження) – 1-2 слайди;
- мета дослідження – 1 слайд;
- методи та методики дослідження – 1 слайд;
- короткий опис найважливіших характеристик досліджуваної групи або вибірки – 1 слайд;
- опис змінних і сталих – 1-2 слайди;
- опис результатів дослідження – 10-12 слайдів;
- висновки та рекомендації – 1-2 слайди.

Класичні помилки презентації:

- забагато матеріалу на слайді;
- забагато слайдів;
- дуже швидко йдуть слайди;
- малий шрифт;

- надмірне «декорування»;
- суцільний текст без схем, рисунків, таблиць;
- тло слайду (шаблон) зливається з текстом або надміру яскравий, відволікає увагу;
- невиправдане використання ефектів анімації.

3.2. Захист магістерської роботи

Захист магістерської роботи відбувається на відкритому засіданні Державної екзаменаційної комісії, яка формується за напрямами підготовки магістрів. Завданням Державної екзаменаційної комісії є встановлення рівня теоретичної підготовки випускника, його підготованості до професійної діяльності та прийняття рішення про можливість видачі диплома з присвоєнням відповідної кваліфікації.

Студент, отримавши позитивний відгук на магістерську роботу від наукового керівника, рецензію та рішення про допуск до захисту, повинен підготувати доповідь (до 10 хвилин), в якій чітко та лаконічно викладаються основні положення магістерської роботи. Для кращого сприйняття доповіді, вона повинна супроводжуватися презентацією на комп'ютері. Головну увагу слід приділити актуальності досліджуваної проблеми, її невивченим аспектам та власним висновкам і рекомендаціям. Хоча доповідь, зазвичай, готується у письмовій формі, виступати слід вільно, не зачитуючи текст. Бажано ознайомитися з приміщенням напередодні захисту, продумати як краще забезпечити унаочнення.

Захист магістерської роботи складається з таких частин:

- виступ студента;
- відповіді на поставлені запитання;
- оголошення відгуку керівника про роботу студента;
- оголошення рецензії;
- відповіді студента на зауваження рецензента;
- виступи присутніх на захисті;
- завершальне слово студента.

Магістрант стисло доповідає комісії сутність проведеного дослідження, дає оцінку отриманим результатам, ілюструючи доповідь наочними матеріалами. Виступ складається із трьох смислових частин, які відповідають за змістом вступу, основній частині та висновкам магістерської роботи у пропорції: 5%, 90%, 5%. У вступі доповіді стисло висвітлюється актуальність досліджуваної проблеми, формулюють об'єкт, предмет, гіпотези та завдання дослідження. Основна частина, передусім, розкриває суть, методологію й особливості організації та проведення емпіричного дослідження та містить аналіз отриманих результатів із демонстрацією кількісних та якісних показників з метою обґрунтування достовірності тверджень. У висновках наводяться головні результати дослідження і визначають теоретичне і практичне значення отриманих результатів та можливі перспективи подальших досліджень.

Під час захисту магістерської роботи члени екзаменаційної комісії, присутні на захисті викладачі, фахівці можуть задавати студентові запитання щодо змісту магістерської роботи. залі. Питання можуть стосуватися як теми магістерської роботи безпосередньо, так і загальнотеоретичних положень. За змістом та стилем доповіді та відповідями на питання комісія судить про рівень знань випускника, його вміння публічно виступати та аргументовано відстоювати свою точку зору. Відповіді магістра мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

Загальний час захисту магістерської роботи не повинен перевищувати 25 хвилин у середньому на одного студента.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні ДЕК виноситься рішення про остаточну оцінку за роботу, яке оголошується в той самий день. За результатами екзаменаційна комісія приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи, про присвоєння спеціалісту відповідної кваліфікації і про видачу йому диплома державного зразка. Тема та оцінка кваліфікаційної магістерської роботи заноситься в додаток до диплома випускника і залікову книжку.

Процедура захисту протоколюється секретарем комісії.

3.3. Критерії оцінювання магістерської роботи

Критерії оцінювання магістерської роботи
освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Критерій	**Оцінка (національна шкала / ECTS / 100-бальна шкала закладу)**			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
	A (90–100 %)	B (82-89%) C (75-81%)	D 69-74% E 60-68%	FX 35-59% F 1-34%
Рівень постановки досліджуваної проблеми	Робота містить дослідження, мета досягнута, завдання вирішені, присутні власні розробки з досліджуваної проблеми	Робота містить дослідження, мета роботи названа і вирішена, проте є типовою і не вирішені всі завдання	Робота містить деякі елементи аналітичного характеру, мета названа, вирішення завдань не доведено до кінця	Робота носить описовий характер, без практичних аспектів. Відсутнє досягнення поставленої мети та завдань
Актуальність і оригінальність теми	Тема маловивчена та актуальна, тема вимагає самостійних висновків	Проблема поставлена досить оригінально, внаслідок чого проблема відкривається з несподіваного боку	Тема вивчена, але в ній існує сфера для подальших досліджень завдяки появі нових даних, або тема маловідома	Тема всім відома, вивчена детально, повністю висвітлена в літературі. Однак автор не зумів показати, чим обумовлений його вибір
Загальна характеристика теоретичної частини	Повністю присвячена вирішенню наукової проблеми, сформульованої самостійно; дослідження повністю сформоване на основі аналізу	На підставі аналізу вирішуються певні проблеми досліджуваної теми; формуються деякі аспекти дослідження	В роботі виконано досить якісні самостійні узагальнення, здійснено аналіз проблеми; зроблені змістовні висновки	Описове викладення відомої інформації, без логічної концепції; немає узагальнень, аналізу проблеми, змістовних висновків
Загальна характеристика експериментальної (аналітико-рекомендаційної) частини	Тема розкрита глибоко, зміст дипломної роботи повністю відповідає темі; чітка логіка викладення матеріалу; якісно використано математичний апарат	Недостатньо проаналізовані статистичні та аналітичні матеріали, що визначають рівень розв’язання досліджуваної проблеми в цілому; недостатньо обґрунтовані пропозиції щодо	Оброблено та узагальнено деякі аналітичні матеріали, однак відсутня оцінка можливостей удосконалення навчально-виховного процесу, підвищення його	Відсутня обробка та узагальнення аналітичних матеріалів; не застосовані математичні методи; відсутні висновки щодо підвищення ефективності навчально-виховного

Критерій	**Оцінка (національна шкала / ECTS / 100-бальна шкала закладу)**			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
	A (90–100 %)	B (82-89%) C (75-81%)	D 69-74% E 60-68%	FX 35-59% F 1-34%
		підвищення ефективності діючих форм і методів діяльності об’єкта, що досліджується	ефективності; відсутні обґрунтовані пропозиції щодо розвитку нових і підвищення ефективності діючих форм і методів діяльності досліджуваного об’єкта	процесу; відсутні пропозиції щодо подальшого впровадження результатів дослідження
Логічність доказів	Мета реалізована послідовно, зроблені необхідні викладки, немає зайвої інформації, що перевантажують текст непотрібними подробицями	У роботі упущені деякі важливі аргументи або є зайва інформація, що перевантажує текст непотрібними подробицями, але у викладі простежується логіка	У роботі певною мірою логічно структурована інформація, але відсутня цілісність викладу	Робота має безсистемний виклад того, що відомо автору з обраної теми
Глибина дослідження	Розгляд проблеми будується на глибокому змістовному рівні, робляться висновки, що мають самостійне наукове значення	Розгляд проблеми будується на досить глибокому змістовному рівні, висновки мають певне значення	Розгляд проблеми будується на змістовному рівні, але глибина розгляду відносна й поверхнева	Розгляд проблеми будується на основі одного серйозного джерела, решта – популярна література, що використовується як ілюстрація
Коректність проведеного дослідження	Дослідження побудовано грамотно, відповідно до висновків теоретичного аналізу проблеми, методики підібрані коректно та дозволяють переконливо вирішити проблему та запропонувати рекомендації	Дослідження побудовано грамотно, відповідно до мети; методики підібрані коректно, проте вони дають відносне вирішення завдань	Дослідження у цілому відповідає заявленій темі, методики дозволяють вирішити певні аспекти мети та завдань дослідження	Дослідження побудовано некоректно, методики не дають потрібного результату, мета та завдання не вирішені

Критерій	**Оцінка (національна шкала / ECTS / 100-бальна шкала закладу)**			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
	A (90–100 %)	B (82-89%) C (75-81%)	D 69-74% E 60-68%	FX 35-59% F 1-34%
Коректність у використанні літературних джерел	Текст містить усі необхідні посилання на авторів у тих випадках, коли дається інформація принципового змісту (визначення, узагальнення, опис, характеристика, оцінка і т.д.), при цьому автор уміло використовує чужу думку при аргументації своєї точки зору, звертаючись до авторитетних джерел	Текст містить найбільш необхідні посилання на авторів у тих випадках, коли дається інформація принципового змісту (визначення, узагальнення, опис, характеристика, оцінка і т.д.)	Протиріч у посиланнях немає, але посилань дуже мало, вони робляться рідко, не в усіх необхідних випадках	У роботі практично немає посилань на використані джерела, або місцями посилання можуть суперечити один одному
Кількість літературних джерел у переліку посилань	Список охоплює всі основні джерела з досліджуваної теми, доступні студенту; вони відображають сучасний науковий погляд на проблему, яка розглядається	Список охоплює основні джерела з даної теми, доступні студенту, література відображає основні аспекти проблеми; що розглядається	Список нараховує кілька наукових джерел, але немає джерел з деяких важливих аспектів проблеми, що розглядається, або вони представлені неповно	1–2 наукових джерела, решта – популярного рівня. Стиль тексту свідчить про низький рівень викладу інформації
Якість оформлення роботи	Робота має чітку, логічну структуру, правильно оформлений перелік посилань, коректні посилання та зміст	Робота відповідає стандартам випускного науково-навчального дослідження, але має деякі недоліки (припущено декілька незначних неточностей в розрахунках чи оформленні) або одна з вимог не виконується	Робота має певну структуру, яка не достатньо відповідає стандарту випускного науково-навчального дослідження	Оформлення носить абсолютно випадковий характер, обумовлений власною логікою автора
Захист роботи	Стисло, конкретно та в логічній послідовності відображено всі основні	В логічній послідовності відображено всі основні змістовні аспекти роботи	Лише поверхнево відображено основні змістовні аспекти роботи	Не відображено основні змістовні аспекти роботи (актуальність теми, мету,

Критерій	Оцінка (національна шкала / ECTS / 100-бальна шкала закладу)			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
	A (90–100 %)	B (82-89%) C (75-81%)	D 69-74% E 60-68%	FX 35-59% F 1-34%
	змістовні аспекти роботи (актуальність теми, мету, об’єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів. Студент демонструє вільне володіння темою та матеріалами дослідження, грамотно використовує понятійно-категоріальний апарат, методи дослідження, графічний матеріал. Слайди узгоджені з текстом доповіді. Додержано часовий регламент тривалості доповіді	(актуальність теми, мету, об’єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів. Студент демонструє достатнє володіння темою та матеріалами дослідження, грамотно використовує понятійно-категоріальний апарат, методи дослідження, графічний матеріал. Перевищено часовий регламент тривалості доповіді. Ілюстративний матеріал не повністю розкриває результати та проблематику дослідження	(актуальність теми, мету, об’єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів, але їх склад не повністю розкриває зміст роботи. Студент не володіє вільно темою та матеріалами дослідження (текст доповіді переважно було прочитано). Ілюстративний матеріал не повністю розкриває результати та проблематику дослідження. Слайди узгоджені з текстом доповіді. Додержано часовий регламент тривалості доповіді	об’єкт і предмет дослідження); характеристику отриманих теоретичних результатів, аргументацію та обґрунтування прикладних результатів. Текст доповіді прочитано. Ілюстративний матеріал не узгоджено з текстом доповіді, не розкриває результати дослідження та проблематику теми. Істотно порушено часовий регламент тривалості доповіді

Магістерська робота оцінюється диференційовано за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), стобальною системою та міжнародною системою ECTS з урахуванням якості виступу і відповідей на питання, відгуку наукового керівника та зовнішньої рецензії. Слід пам'ятати, що висока якість виконаної магістерської роботи не є гарантією її високої оцінки. Висока оцінка керівника та рецензента може бути знижена через некваліфікований захист магістерської роботи.

Рішення про оцінку кваліфікаційної магістерської роботи приймається на закритому засіданні Екзаменаційної комісії. Визначальними критеріями при цьому виступають самостійність, наукова новизна, практична значимість рекомендацій, здатність студента вести дискусію, аргументовано захищати свої ідеї й висновки, його обізнаність із джерелами інформації (у тому числі зарубіжними) за проблемою дослідження, вияв володіння іноземною мовою. Найвищі сумарні оцінки за магістерську оцінку ставляться, якщо магістрант брав участь у наукових проектах, міжнародних студентських обмінах (підтвердив це документально), представив на захист опубліковані статті, матеріали наукових доповідей за темою дослідження, акти впровадження результатів дослідження, розроблені та виготовлені ним макети, моделі, пристрої та ін.

Виходячи з того, що магістерська підготовка – це по суті лише перший серйозний крок студента до науково-дослідницької та науково-педагогічної діяльності, що логічно завершується вступом до аспірантури і виконанням кандидатської дисертації, магістерська робота не може розглядатись як науковий твір вищого ґатунку, оскільки ступінь магістра – це не вчений, а лише академічний ступінь, який підтверджує освітньо-професійний рівень випускника вищої школи і свідчить про наявність у нього знань, умінь і навичок, притаманних науковому працівникові-початківцю.

Вимоги до магістерської роботи в науковому відношенні вищі, ніж до дипломної роботи, однак нижчі, ніж до кандидатської дисертації. Магістерська робота кваліфікується як навчально-дослідницька праця, в основу якої покладено моделювання більш-меньш відомих рішень. Виконання зазначеної роботи має не стільки розв'язувати наукову проблему, скільки засвідчити, що її автор здатний належним чином вести науковий пошук, знати й володіти загальними методами і прийомами вирішення професійннх завдань.

У випадках, коли захист магістерської роботи визнається незадовільним, Екзаменаційна комісія визначає, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов`язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою. Студент, який не захистив магістерську роботу, допускається до повторного її захисту протягом трьох років після закінчення вищого навчального закладу.

Студентам, які не захищали кваліфікаційну магістерську роботу з поважної причини (підтвердженої документально), наказом ректора може бути продовжено термін навчання до закінчення терміну роботи Екзаменаційної комісії з метою захисту магістерської роботи, але не більше, ніж на один рік.

За пропозицією Екзаменаційної комісії кращі магістерські роботи відзначаються заохочувальними заходами, в тому числі рекомендаціями до вступу в аспірантуру, направленням на престижне місце роботи та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баскаков А. Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования: учеб. пособ. Киев: МАУП, 2004. 216 с.

2. Безлюдний О.І., Ковальов Л.Є., Краснобокий Ю.М. Магістерська робота у педагогічному вузі: посіб. Київ : Наук. світ, 2000. 188 с.

3. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підруч. Київ : АБУ, 2002. 480 с.

4. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Київ, 1995. 45 с.

5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 376 с.

6. Грищенко І. М., Григоренко О. М., Борисенко В. О. Основи наукових досліджень. Київ : КНТЕУ, 2001. 186 с.

7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ. : Кондор, 2003. 192 с.

8. Курсові та дипломні роботи з психології у педагогічному університеті / Уклад. Макаров В. І. Луганськ : ЛДПУ, 2001. 40 с.

9. Кушнаренко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів : підруч. Київ : Вікар, 2003. 328 с.

10. Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. 3-тє вид., стер. Київ : Знання-Прес, 2003. 295 с.

ДОДАТКИ

Додаток А
ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО ЛИСТА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Форма № Н-9.02

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

«БЕЙТ-ХАНА»

Пояснювальна записка

до магістерської роботи
освітнього ступеня «магістр»

_____

_____

_____

Виконав: студент ___курсу, групи_____
напряму підготовки (спеціальності)

_____
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник _____
(прізвище та ініціали)

Рецензент_____
(прізвище та ініціали)

_____ - 20__ року

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

_____
(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення_____
Кафедра, циклова комісія_____
Освітній ступінь _____
Спеціальність_____
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
_____
“____” _____20___року

З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____
_____
(прізвище, ім’я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи)_____
_____
_____

керівник проекту (роботи)_____,
(прізвище, ім’я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “__”_____20__року №_

2. Строк подання студентом проекту (роботи)_____

3. Вихідні дані до проекту (роботи)_____
_____
_____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)_____
_____
_____
_____
_____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень)_____
_____
_____
_____

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

7. Дата видачі завдання_____

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка

Студент _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
Керівник проекту (роботи) _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток Б

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

_____
(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення_____
Кафедра, циклова комісія_____
Освітній ступінь _____
Спеціальність_____
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
_____
“____” _____20___року

З А В Д А Н Н Я
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____
_____
(прізвище, ім’я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи)_____
_____
_____
керівник проекту (роботи)_____,
(прізвище, ім’я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом вищого навчального закладу від “__”_____20__року №_
2. Строк подання студентом проекту (роботи)_____
3. Вихідні дані до проекту (роботи)_____
_____
_____
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)_____
_____
_____
_____
_____
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень)_____
_____
_____
_____

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

7. Дата видачі завдання_____

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка

Студент _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
Керівник проекту (роботи) _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток В

Приклади оформлення бібліографічного опису

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: **Один автор**	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнєцов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.

Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Бєліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/ упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини XX століття / упоряд. В. Агеєва. Київ :

	Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. №

	1050. *Офіційний вісник України*. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. *Урядовий кур'єр*. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. *Офіційний вісник України*. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. *Баланс-бюджет*. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лєпіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. *ЦДАГО України* (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. *ЦДАВО України* (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. *Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України.* Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр«Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і

	словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).

Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: КНИГИ	1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. *Михайло Баймуратов: право як буття вченого* : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. *Тридцать лет с экологическим правом* : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. *Адміністративне право України* : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.

	4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. *Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні* : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.

ЧАСТИНА ВИДАННЯ: МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ (ТЕЗИ, ДОПОВІДІ)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини XX століття: порівняльно-правовий аналіз. *Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. *Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених* : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. *Формирование толерантного сознания в обществе* : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава,18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. *Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі* : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук* : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ДОВІДКОВОГО ВИДАННЯ	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. *Великий енциклопедичний юридичний словник* / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. *Адміністративне право України :* словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. *Юридична енциклопедія*. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПРОДОВЖУВАНОГО ВИДАННЯ	1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. *Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки.* Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. *Проблеми*

	обчислювальної механіки і міцності конструкцій. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. *Проблеми законності*. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ (ЖУРНАЛУ, ГАЗЕТИ)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. *Часопис Київського університету права*. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: ґенеза і поняття. *Право України*. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. *Урядовий кур'єр*. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. *Юридичний вісник України*. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe2: ab initio modeling and comparison with experiment. *Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics*. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/ VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. *Наука та інновації*. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.